

מולין יקירין ויהודשים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה רא

חזרתא

חזרתא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

קודם פטירתו של משה רבינו ע"ה השריש בבני ישראל את המידות הנעלות בהם נהג כל ימי חייו

המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל (דברים לד יב), שקודם פטירתו של משה רבינו ע"ה מן העולם השריש בבני ישראל את המידות הנעלות בהם נהג כל ימי חייו, וכמו"כ נטע בהם את בחינת ב' העיניים שבגופו של אדם, להביט את גדולת השי"ת ולראות שפלות עצמו, והיינו 'אשר עשה משה לעיני כל ישראל' שהשריש בהם את ההתנהגות הנכונה בעיניו של האדם.

מסיבה זו אמרו חכמים (חגיגה ד): 'סומא באחת מעיניו פטור מן הראיה' כיון שאדם שאינו רואה בעין אחת ממילא חסרה לו האפשרות לראות בשפלות עצמו, וע"כ פטור מן הראיה כיון שאינו יכול לראות ולהשיג את גדולת השי"ת כי זה תלוי בזה.

ידוע שהאחים הקדושים **רבי אלימלך מליז'ענסק והרבי ר' זושא זלה"ה** חלקו מהו הסדר הנכון בהתבוננות האדם בגדולות הבורא ובשפלות עצמו, אחד אמר שיש להקדים לראות בשפלות עצמו ומשם יבוא להביט בגדולות הבורא ואילו אחיו טען לעומתו בהיפך שיש להקדים ולהביט בגדולות הבורא ומשם יבוא לראות בשפלות עצמו, עד שהסכימו ובאו אל רבם **המגיד ממזריטש זלה"ה** שיכריע עבורם מהי הדרך הנכונה, אמר להם רבם שאלו ואלו דברי אלוקים חיים אולם הדרך לראות קודם בשפלות עצמו ומשם לבוא להביט בגדולת הבורא היא מדריגה גדולה מחברתה.

שתי דעות אלו אם להקדים את ההתבוננות בגדולת הבורא או את ההכרה בשפלות עצמו, הוא מחלוקת ב"ה וב"ש, - כך מצינו שפי' הרה"ק **רבי משה אליקים בריעה מקאזניץ זלה"ה** (באר משה - בראשית) את מחלוקת ב"ש וב"ה במסכת חגיגה (יב). 'בית שמאי אומרים שמים נבראו תחלה בית הלל אומרים ארץ נבראה תחילה', שהרי לכאורה קשה כיצד ב"ה שהיו ידועים בענוותנותם התפארו שהארץ שהיא מידתם ומקומם נבראת תחילה, אך על פי האמור יש לפרש מחלוקתם שדעת ב"ה היא שיש לאדם להתבונן ראשית בגדולת הבורא וזהו סוד 'שמים נבראו תחילה', אך ב"ה שהיו ידועים בשפלותם בעיני עצמם כמסופר בחז"ל (שבת לא). נחלקו עליהם ואמרו 'ארץ נבראה תחילה' שיש להקדים את ההכרה בשפלות עצמו שהוא בחינת 'ארץ' ורק לאחריו יוכל לבוא לבחינת 'שמים' להביט ברוממות א-ל וקדושתו.

(אמרי דעת - קרח) - את שאמרו חז"ל (במדב"ר פ"ח) על קרח שיצא לחלוק על משה רבינו ע"ה 'עיניו הטעתו', היינו שמכיון שהיה קרח מנושאי הארון והיה איש גדול, מכך בא לכלל טעות ו'עיניו' היא העין של שפלות עצמו נחסרה ממנו ו'הטעתו', כי מפני שהיה במדריגה גבוהה כ"כ לא ראה שפלות עצמו ובא לחלוק על משה רבינו.

אך בשונה מקרח, על משה רבינו העידה התורה שכל ימיו בהם הנהיג את ישראל 'לא כהתה עינו' (דברים לד ז), ופירוש הדבר הוא ששבחו של משה רבינו אמור בזה שלמרות שדיבר עם השכינה פה אל פה במראות ולא בחידות, מכל מקום 'לא כהתה עינו' - העין בה ראה את שפלות עצמו לא כהתה הימנו ונשאר תמיד עניו וסבלן כלפי עם ישראל.

וסיום התורה הוא 'ולכל היד החזקה ולכל

ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל' (דברים לד יב).

רמ"ח אברים יצר השי"ת באדם ולכל אחד מטרה מיוחדת לשמה נברא, בין האברים החשובים שבגוף האדם בולט הוא העין שתפקידו הוא לשמש את האדם להביט אל סביבתו ולראות את המתרחש בעולמו של יוצר הכל, אולם פלא גדול הוא מדוע נצרך לאדם שתי עיניים, הרי כדי להביט ולראות די לו בעין אחת ויחידה, וכי יתכן שברא השי"ת בעולמו דבר לחינם ח"ו, הרי כזאת לא יתכן.

נפלאות אמר על כך **המגיד מקאזניץ זלה"ה** (עבודת ישראל - שופטים), שתי עיניים נבראו באדם - אחת כדי שייביט בה גדלות השי"ת, ואחת כדי שייביט בה שפלות עצמו...

בכך יובן - אמר **רבי מאיר שפירא מלובלין זלה"ה**

מילתא דפליאה

ברכת משה רבינו לישראל בכח התורה

וזאת הברכה אשר ברח משה איש האלקים את בני ישראל לפני מותו (לג א).

ברכתו של משה רבינו ע"ה לבני ישראל היתה בזכות התורה הקדושה שנתן להם לישראל, וכן מבואר במדרש (ב"ר ק יב) שנאמרו ברכותיו של משה בלשון 'זאת' 'וזאת הברכה', לרמז שהם באים בזכות התורה שנאמר בה (לעיל ד מד) 'וזאת התורה'. ורמז נוסף הובא **בבעל הטורים** 'וזאת הברכה' בגימטריא 'זו היא התורה', כי בזכות התורה בירך אותם משה. וכן יש להוסיף רמז בפסוק (לעיל לב מז) 'ובדבר הזה תאריכו ימים על האדמה' 'בדבר הזה' עם התיבות בגימטריא 'ברכה', כי כל הברכה היא בכח דברי תורה.

משה רבינו נתן כח לכל ישראל להיות קדושים בבחינת איש האלקים

שמעתי **ממו"ר אבי ע"ה** ביאור על הפסוק (ויקרא יט ב) 'קדושים תהיו', שלכאורה היה צריך לומר 'היו קדושים' שהרי זה ציווי. אך הוא הדבר שבאה תורה ללמדנו כי הקב"ה אומר שאתם תהיו קדושים בכל מקרה, דהיינו, לא רק ציווי מונח כאן, אלא הוראת העתיד שכן יהיה. הרי זה כמו 'רבי' המברך את תלמידיו 'ברוכים תהיו', כך כביכול הקב"ה פונה אלינו ואומר לנו 'אני מברך אתכם שתהיו קדושים'. וכן כתוב בברכת משה רבינו לבני ישראל **וזאת הברכה אשר ברח משה איש האלקים את בני ישראל**, וביארו צדיקים ע"ה, שזאת היא הברכה שבירך משה רבינו את ישראל - שיהיו 'איש האלקים' כמותו שיתעלו אף הם להיות קדושים ומזוכים כאיש האלקים הדבוק ביוצרו בכל רגע ורגע.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

ירושת התורה בבני ישראל בכל הדורות

שהתורה נתונה במתנה רק לבני ישראל שכל הרוצה מישראל יכול לבוא וליטול את כתר התורה, וכתר התורה גדול מכתר כהונה ומלכות הבאים מכח כתר התורה הקדושה, אם כן ברור הוא שאין הסיבה שכתר תורה נמוך משניהם אלא להיפך, כי רק מחמת גודל מעלתו רצה הקדוש ברוך הוא שכל אחד מישראל יוכל לבוא וליטלו.

[וכן הוא מפורש בילקוט (במדבר רמז תרפד): בשעה שקבלו ישראל את התורה, נתקנאו אומות העולם בהן מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקדוש ברוך הוא, אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם שנאמר (תהלים צו ז) 'הבו לה' משפחות עמים', כשם שבני מביאין 'יתילדו על משפחותם' (במדבר א יח), לכך מנאם בראש הספר הזה אחר המצוות, 'אלה המצוות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני' (ויקרא כז לד) ואחר כך 'ידבר ה' במדבר סיני, שאו את ראש כל עדת בני ישראל' שלא זכו ליטול את התורה אלא בשביל היוחסין שלהן].

ראשו כתם פז קווצותיו תלתלים - רמז לגדלותו של כתר התורה

ורמז נאה הביא מרן עטרת ראשנו **ע"ה הי"ד** בספרו **שכל טוב** (דרוש שלשה כתרים הם) בדברי שלמה המלך ע"ה (שיה"ש ה יא) 'ראשו כתם פז קווצותיו תלתלים שחורות כעורב', 'כתם' ראשי תיבות כ"הונה ת"ורה מ"לכות, 'ראשו' היינו הראשון והמובחר והמעולה מבין שלשה הכתרים הוא כתר תורה הנקרא 'פז', אבל 'קווצותיו' דיינו שתי הקצוות של 'כתם' - 'כ-ם' שהם כתרי כהונה ומלכות, הרי הם בבחינת 'תלתלים', שכל אחד מהם תלוי ועומד רק לזרעו אחריו, אשר לא כן בכתר תורה שכל ישראל שוין בה. וגדולה היא מן הכהונה ומלכות שכל אחד יכול לזכות בה, ובתנאי שיקיים בעצמו 'שחורות כעורב' כמו שדרשו רבותינו ז"ל (עירובין כב) במי אתה מוצאן, במי שמשכים ומעריב עליהן לבית המדרש וכו', במי שמשחיר פניו עליהן כעורב וכו', במי שמשים עצמו אכזרי על בניו ועל בני ביתו כעורב.

שאינו יכול ללמוד ולעסוק בתורה. והן הן הדברים שכתבה תורתנו **תורה ציוה לנו משה מורשה קהילת יעקב** וכפי שכתב **הרמב"ם** שם (פ"ג ה"א), בשלשה כתרים נכתרו ישראל, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, כתר כהונה זכה בו אהרן, שנאמר (במדבר כה יג) 'והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם', כתר מלכות זכה בו דוד, שנאמר (תהלים פט לו) 'זרעו לעולם יהיה וכסאו כשמש נגדי', כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל, שנאמר **תורה ציוה לנו משה מורשה קהילת יעקב**, כל מי שירצה יבוא ויטול. שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה, הרי הוא אומר (משלי ח טו-טז) 'בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק, בי שרים ישורו', הא למדת שכתר תורה גדול משניהם.

כתר תורה מונח לכל ישראל מחמת חשיבותו על שאר הכתרים

ויש להבין, מה ההוא אמינא לומר שמלכות וכהונה גדולים מתורה, והלא אפילו תינוקות של בית רבן יודעים דברי המשנה (פאה פ"א מ"א) 'ותלמוד תורה כנגד כולם', ואף **הרמב"ם** עצמו מביאו בסמוך (שם ה"א), אין לך מצוה בכל המצוות כולן שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה, אלא תלמוד תורה כנגד כל המצוות כולן. וכן גם מסדר הדברים ניכרת מעלת כתר תורה, שכן הקדים בדבריו כתר תורה קודם כתר כהונה וכתר מלכות, ומוכח שכתר תורה חשוב מכולם.

ובפשוטו נראה לבאר, שמכך שכתר תורה הופקר לכל הרוצה לקחתו, בעוד שכתר כהונה וכתר מלכות מיועדים למיוחסים בלבד, היה מקום לטעות ולומר שכתר תורה מופקר לכל מכיון שהוא פחות בחשיבותו משאר הכתרים, ולכן הוצרך להביא הפסוק 'בי מלכים ימלוכו', לומר שכל עצמם של כתר כהונה וכתר מלכות אינם אלא מכוחה של תורה. ולא זו בלבד אלא שהתורה עצמה אין יד הכל שולטת בה, כי היא שמורה רק לבני ישראל עם קרובו, כמו שנאמר קודם מתן תורה (שמות יט ו) 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש',

תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב (לג ד). ברמב"ם (תלמוד תורה פ"א ה"ח) נפסק להלכה שכל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורין, בין בחור בין זקן גדול שתשש כוחו, אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים, ואפילו בעל אשה ובנים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר (יהושע א ח) 'והגית בו יומם ולילה'. ומזה שנקט הרמב"ם בלשון 'חייב' נלמד שצריך לקיים הדבר עד כדי מסירות נפש, שכן לשון 'חייב' בדברי חז"ל משמעותו חיוב עד כדי מסירות נפש.

[לשון 'חייב' בדברי חז"ל משמע חיוב עד כדי מסירות נפש, וכמו שהיה בעל הדברי חיים ע"ה רגיל לומר בשם זקנו החכם צבי ע"ה, וכן היה אומר לענין החיוב להשתכר בפורים שהוא אפילו במסירות נפש. וכן כתב בשדי חמד (מערכת ח כלל צב ד"ה ובמה שתמהתי) בשם הגר"א ע"ה שהיה משתכר בפורים כפשוטו עד כדי סכנה ממש, כי מיחייב איניש וכו' וחייב כמו מתחייב בנפשו].

הטעם שמחויבים בתלמוד תורה אפילו במסירות נפש, ולא אומרים את הכלל של 'אנוס רחמנא פטריה' (נדרים כז), כי סיבת בריאת העולם אינה אלא בשביל התורה ובשביל ישראל, ואין לתורה קיום אלא במי שממית עצמו עליהם, לפיכך כל איש ישראל חייב למסור נפשו על קביעות עתים לתורה, כי דוקא מתוך מסירות נפש תתקיים התורה בקרבו ויהיה בכך קיום לעולם כולו. וכפי מה שמוסר נפשו על התורה כך היא מתקיימת בידו, ועל דרך שאמרו חז"ל כל מצוה שמסרו ישראל עצמן למיתה עליה עדיין מוחזקת היא בידם, ודבר זה ללמד על הכלל כולו יצא, שכפי קיום כל מצוות התורה כך יהיה להם קיום בנפש האדם.

כתר תורה מונח ועומד לכל ישראל

ועתה תחזה מדברים אלו שלכל אדם מישראל בכל גיל ובכל מצב ובכל מקום יש את היכולת לעסוק בתורה, ואין אחד אשר יוכל לומר על עצמו

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודה ה'

על סדר פרקי אבות

קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד

כל יום ויום בנפרד, לכן היתה שאיפתו במשך כל ימי חייו למלאות את הימים בשלימות בתורה ומצוות ומעשים טובים, כמו שממשיך ואומר (שם) 'לעשות רצונך אלהי חפצתי ותורתך בתוך מעי', ומטעם זה היה חשוב לו לדעת קצו ומדת ימיו כפי שביקש (שם לט ה) 'הודיעני ה' קיצו, ומדת ימי מה היא', שהכפל לשון מורה על רצונו לדעת מתי יהיה 'קץ' חייו, ובנוסף לזה רצה לדעת מידת ימיו המדויקת בכדי לדעת כמה מוטל עליו לעשות ולהשלים מדי יום ביומו, ואכן העיד הכתוב (מלכים א' א) 'והמלך דוד זקן בא בימים', שמילא את דפי ספרו בתורה ומצוות וקיום רצון השם יתברך, והשלים את כל ימי חייו ותכליתו בעולם הזה בשלימות, וכדרך שפירש **בזוהר** על הפסוק (בראשית כד א) 'ואברהם זקן בא בימים', שבא יחד עם כל ימיו, והביא איתו את כל הימים בשלימות מלאים במעשים טובים ולא החסיר אפילו יום אחד, וכך צריך כל אדם לשאוף ולמלאות ימי חייו בשלימות, ואז יוכל לבוא לעולם העליון ובידו ספר ימי חייו עם דפים מלאים במצוות ומעשים טובים.

עבודה מיוחדת לכל יום ויום

והנה, העובד ה' יתברך בהתחדשות בכל יום בבחינת 'מאורסה' הנ"ל הרי הוא נמצא תמיד בהתחדשות, ומיום ליום עולה ממדרגה למדרגה ומייחד יחוד חדש בכל יום בעבודתו, וכנגדו גם הקדוש ברוך הוא מקיים מה שכתוב (תהלים מב ט) 'ומס יצוה ה' חסדו', ומשפיע בכל יום ביומו כל בחינת שפע וברכה וחיות לכל העולמות, ועל זה נאמר (שם סח כ) 'ברוך ה' יום יום', ואמרו חז"ל (ברכות מ). כל יום ויום תן לו מעין ברכותיו, והכוונה כמו שפירשו בספרים הקדושים להמשיך בכל יום הברכות וההשפעות המיוחדים לאותו היום, כי כל יום ויום יש לו צינור מיוחד והשפעה מיוחדת, ובכל יום מתחדשת העבודה מיום אתמול כי יעבור, כי בכל יום מתלקטים ומתעלים בירורין חדשים וניצוצות קדושה אחרים, בירורין שלא נתבררו ביום אתמול ולא יתבררו ביום מחר.

בתורה לפי השגתו, והוא בחינת 'מאורסה' ההתקרבות שבא על ידי פעולות האדם ויגיעתו בתורה, ועל הבחינה הזאת נאמר (אבות פ"ב מ"ב) 'התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך'. אך יש עוד סגולה בתורה והיא שישגו חכמים ראשי הדורות מה שאי אפשר להשיג על פי שכל אנושי, וזהו בחינת 'מורשה' שניתן לנו מסיני בלי גיעה כמו נחלה שאין לה הפסק (ר"ה יב), אבל לכללות ישראל נאמר 'מורשה קהלת יעקב', ואף על פי כן על ידי שזוכה האדם להכניס עצמו תוך כלל ישראל, הוא זוכה לחלק הירושה גם כן.

כל יהודי מחבר ספר ממעשי ימי חייו

והנה בבחינת 'מאורסה' תואמים הדברים שנאמרו בספרן של צדיקים כי כל יהודי כותב במעשיו ספר תורה, כמו שנרמז בדברי המדרש (ב"ר כד ז) 'זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלקים אדם' וגו' (בראשית ה א), בן עזאי אומר זה כלל גדול בתורה, שלכאורה יש להבין איזה כלל גדול בתורה טמון בפסוק זה. אך כתוב בתהלים (מ ח-ט) 'אז אמרתי, הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי, לעשות רצונך אלהי חפצתי, ותורתך בתוך מעי', וכוונת דוד המלך ע"ה לומר שכל איש ישראל במשך ימי חייו מחבר ספר, שתחילת הספר היא יום לידתו בעולם הזה וסיום הספר הוא יום פטירתו, וכל יום ויום מימי חייו הוא עוד דף בספרו שבו חורט האדם את מעשיו, ועם הספר הזה באים לפני כסא הכבוד אחר פטירתו, ועל זה אמר 'הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי', וזהו 'זה ספר תולדות אדם', ועל זה אמר בן עזאי זה כלל גדול בתורה, שצריך כל איש ישראל לזכור תמיד כי כל מעשיו ותולדותיו נכתבים על הספר.

דוד המלך ע"ה תיקן והביא עמו כל ימיו בשלמות

בגלל שהחשיב דוד מלך ישראל עבודת

שיש ושמחו בשמחת תורה. מבואר בזוהר הקדוש (אחרי עג.) שהקב"ה והתורה וישראל אחד הם, ונראה מזה שכפי התקשרות בני ישראל בתורה הקדושה כך נתחזק הקשר בינם לקדוש ברוך הוא, וכך מבואר במדרש (שמו"ר לג א) כביכול הקדוש ברוך הוא נמכר לישראל עם התורה, ולכן בכל מקום שעוסקים בתורה יש השראת השכינה, ועל העוסק בתורה נאמר (הושע יא ט) 'בקרוב קדוש', ובני ישראל בעצמם הם בבחינת 'היכל ה' המה' (ירמיה ז ד), ומתקיים בהם 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (שמות כה ח), ועליהם נאמר (לעיל לב ט) 'כי חלק ה' עמו', וגם על ידי זה זוכה להיות נקרא בן למקום.

חיבור בני ישראל אל התורה בבחי' מאורסה

החיבור הנעשה בין ישראל להקדוש ברוך הוא על ידי התורה הוא כעין יחוד חתן וכלה, כמו שדרשו חז"ל (פסחים מט:) על פסוק זה 'תורה ציוה לנו משה מורשה', אל תקרי מורשה אלא מאורסה, והדימוי לאירוסין כי היא שמחה חדשה ביחוד חתן וכלה שעדיין לא נזדווגו מעולם, וכן תמיד צריך האדם ללמוד תורה בשמחה ובהתחדשות כאילו היום ניתנה, ועל ידי זה מייחד את עצמו עם הקב"ה בכל יום ביחוד חדש, שהרי הקדוש ברוך הוא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ובכלל החידוש הזה מחדש הקב"ה גם את התורה בכל יום, כי התורה נקראת 'מעשה בראשית' שעל ידה נבראו כל העולמות, והקדוש ברוך הוא מחדש הלכות בכל יום, ונמצא שאין לך יום שהוא דומה לחבירו ובכל יום הוא התדבקות והתקרבות בתורה חדשה, ויחוד של היום עדיין לא היה מעולם, ומי שלומד תורה כך הוא תמיד בבחינת 'מאורסה'.

בחי' ירושה ובחי' מאורסה - ההבדל ביניהם

בעצם ההבדל בין מורשה למאורסה, מבאר **בשפת אמת** (נשא תרל"ז ד"ה באבות) שהגם שהתורה ניתנה לכלל ישראל, אמנם יש שני ענינים בתורה, האחד שעל ידי היגיעה יכול כל אחד מישראל למצוא

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראל

